

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XXXVII. Expenduntur excommunicationes ipso iure non reseruatæ extra
corpus iuris & Tridentinum contentæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

telligendum est, ut super diximus ingressu, susceptione habitus, vel professione subsecutus, quia hæc actiones sunt accessoriae coactioni, ac proinde quousque coactio excommunicatione afficiatur, non afficiuntur huiusmodi accessoriarum actiones, vt ex communi sententia notauit Bonac. d. pun. 2. num. 12. Sanch. lib. 4. in decalog. 4. n. 18.

Tertio subici Pontifex huic excommunicationi eos qui scientes feminam coacte monasterium ingredi, vel habitum suscipere, vel professionem emittere quoquo modo suam presentiam, consensum, vel auctoritatem prædictæ actioni interponunt. Censeberis autem tuam presentiam, consensum, vel auctoritatem interponere, si ex proposito, & à consilio adis, cum mulier monasterium ingreditur, habitum suscipit, vel professionem emittit. Secus si casu adueris, aut ob aliam causam, scilicet ob sacrum audiendum, ob comitandum dominum, & à fortiori ad testificandum professionem irritam esse, vtpote coactam, quia Præsentia Decreto tantum ea presentia puniuntur, quæ voluntaria est, vt appositæ siue prædictum actum fouendi, eique auctoritatem præstandi; vt aduertit Sanch. d. lib. 4. in decalog. cap. 4. n. 20. & 21. Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 2. p. 2. num. 11.

Superest dicendum de personis in hanc excommunicationem incidentibus ob aliquam ex præfatis actionibus, an aliquæ sint exclusæ? Affirmat Suar. disp. 2. 3. sect. 7. num. 8. nullam exclusam esse, quia Conc. Tridentinum vniuersas, & singulas cuiuscunque qualitatis, & conditionis fuerint tam clericos, quam laicos saculares, vel regulares, atque etiam quilibet dignitate fulgentes excommunicationi subicit. At sub his verbis omnes, nemine dempto, comprehenduntur. Ergo Nihilominus Sanch. lib. 4. in decalog. cap. 4. n. 2. & Bonac. disp. 2. q. 2. p. 2. num. 14. existimant Regem, & Reginam sub hoc Decreto non comprehendi, quia oportebat horum fieri expressam mentionem iuxta ipsum Conc. Trident. sess. 2. cap. 11. de reformat. & placet hæc sententia. Alij, quos tacito nomine refert Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 2. cap. 2. l. 1. q. 15. quibus ipse assensum videtur, & Barbosa in remissionib. concilij. d. c. 19. excludunt ab hoc Decreto parentes, eo quod non sit verisimile voluisse Pontificem hos excommunicatione punire ob coactionem, quæ in commodum filiarum censenda est fieri, cum parentibus iure naturali competat vitæ, salutis, & incolumitati filiarum consulere, à qua obligatione non sunt censendi desistere. Sed rectius omnes alij Doctores hanc restrictionem non admittunt, quia hæc excommunicatio non tam lata est in puellarum fauorem, quam in libertatem religionis, quæ potius à parentibus, quam ab alijs lædi potest.

9 Nona in eodem cap. 18. continetur, aduersus impediētes fœminarum professionem. Inquit enim Concilium. Simili quoque anathemati subicit eos qui sanctam Virginem, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo siue iusta causa impediunt. Nominem veli accipiendi, vel voti emittendi professio intelligitur. Sed quia hæc professio in monialibus aliquando fit velo suscepto, aliquando absque veli susceptione; ea de causa utrumque modum professionis Pontifex expressit: vt bene aduertit Suar. dicta disp. 2. 3. sect. 7. num. 10. Sanch. lib. 4. in decalog. cap. 4. n. 14. Fillucius tr. 1. c. 6. q. 5. ad finem. n. 90. Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 2. p. 3. num. 2.

Ex quo inferri impediens fœminam, ne votum professionis ingrediendæ emittat huic censuræ non subicit, quia illa non est impeditio voti religiosum statum constituentis, cuius impedimento hoc Decreto puniuntur. Neque ex tali impedimento appositio professionem impedit, cum fœmina absque emisso voto religionis assumendæ ingredi religionem possit, & proficere. Atque ita docent Suar. Sanch. Fillucius, Bonacina loc. alleg.

Quinimo verius existimo ob impedimentum fœminæ præstitum, ne religionis habitum suscipiat huic excommunicationi locum non esse: nam esto professio subsequi non possit habitu non suscepto, eaque de causa impediens habitus susceptionem consequenter professionem impedit. At Conc. Trident. non de impediēte professionem remotè, sed de impediēte proxime, & immediatè loquitur, & quæ post susceptum habitum contingere potest, aliàs non solum professionem, sed ipsum ingressum, & habitus susceptionem exprimeret, sicuti fecit in cogentibus. Et docet Sanch. lib. 4. in decalog. cap. 4. num. 15. aduersus Suar. dicta disp. 2. 3. sect. 7. num. 10. Filluc. num. 90. Bonac. num. 4. Modus autem impediendi debet esse iniustus, vt constat ex illis verbis absque iusta causa, debetque inuoluntarium causare, aliàs non impedit voluntatem veli suscipiendi. Quocirca cum vis, metus, & dolus inuoluntarium causent huic censuræ subiciuntur. Vti tradit Sanch. lib. 4. in decalog. c. 4. num. 10. Bonacina disp. 2. q. 2. p. 3. n. 6. quia textus excommunicat quoquo modo impediētes voluntatem fœminarum.

10 Decima excommunicatio in Conc. Trident. contenta habetur sess. 25. num. 19. de reformat. aduersus varias personas causa duelli. Primò excommunicantur omnes domini temporales in suis terris daures, vel permissentes locum ad mo-

nomachiam. Secundo pugnantes. Tertio patini. Quarto spectatores non casus sed ex proposito omnes huic excommunicationi subiciuntur, tamen pugna non subsequatur; si tamen per ipsos pugnaturos id non stetit; vt explicuit Gregor. XIII. in sua Bulla, edita 9. Decemb. anno 1582. incipiente: Ad tollendum detestabilem duellorum usum, & est 82. in ordine extenditque prædictam excommunicationem ad duella puara, absque solemnitatibus in Couello requisitis. Itemque ad eos qui quoquo modo prædictis pugnaturs auxilium, vel fauorem præsterint. Ceterum Clemens VIII. in quadam constitutione quæ incipit: Illius vices, edita anno Domini 1591. hanc excommunicationem sibi referuat, illamque extendit ad Reges, & Principes, si duellum commiserint, vel cum possint non impediēter De qua excommunicatione, & quibus in casibus incuratur dixi tract. 6. de charitate, disp. de bello pun. vlt.

PUNCTVM XXXVII.

Expenduntur excommunicationes ipso iure non referuatæ extra corpus iuris, & Tridentinum contentæ.

- 1 Refertur excommunicatio aduersus resignantes, vel permuantes siue beneficia.
- 2 Item aduersus docentes indulgentias sanctæ Mariæ obtrini à secularibus, visitantibus Ecclesiam Religiosorum priuilegiatorum.
- 3 Item aduersus Religiosos, & Moniales sanctæ Clara, vti tenet Bulla Cruciatæ, alijsque confessionalibus, absque licentia suorum Superiorum.
- 4 Item aduersus Fratres Reformatos Ordinis S. Francisci, transientes ad non Reformatos.
- 5 Item aduersus impugnantes montem Pietatis.
- 6 Item aduersus Fratres S. Francisci de Paula, recipientes religiofos Minores de Obseruantia, absque licentia Pontificis.
- 7 Item aduersus delegatos Pontificis concedentes alienationem bonorum Ecclesiasticorum fieri in damnum Ecclesie.
- 8 Item aduersus ministros Status Ecclesiastici, applicantes aliter quam Camera Apostolica multas, & confiscationes in terris Pontifici subiectis.
- 9 Item aduersus Doctores, & facultatem doctorandi habentes, qui permisissent aliquem gradum Doctoris insigniri, non præmissa fidei professione.
- 10 Item aduersus se introuitentes in officij notariatuum conditis, aut vendendis per Cameram Apostolicam.
- 11 Item aduersus maiorem Penitentiarium, & Officiales Penitentiariae, se introuitentes in expeditionibus polianis in Bulla Pij V. de hac re.
- 12 Item aduersus procuratores officij Corretoris Cancellariae Apostolicae, se introuitentes in causis sibi interdictis in Bulla Pij I V.
- 13 Item aduersus Nuntios, & Legatos sedis Apostolicae impetrantes litteras, aut fauores pro dignitatibus à Romano Pontifice obtinendis.
- 14 Item aduersus iudices, & gubernatores Status Ecclesiastici, concedentes licentiam tormenti a ignea breuius ministerio deferendi, seu retinendi, &c.
- 15 Item aduersus Tridentini glossatores.
- 16 Item aduersus magistratūs, & iudices inobedientes mandatis, & præceptis illustrissimorum Cardinalium, sanctæ Inquisitionis officium spectantibus.
- 17 Item aduersus eos qui Inquisitores, & officium Inquisitionis exercentes, occiderint, verberauerint, &c.
- 18 Item aduersus eos qui deputatos fabricæ sancti Petri auspicauerint molestare.
- 19 Item aduersus incantatores, diuinatores, & iudicarios.
- 20 Item refertur excommunicatio aduersus causantem aborsum.
- 21 Item aduersus depingentes Agnos Dei benedictos.
- 22 Item declaratur latè excommunicatio lata aduersus ianuarum, aliorumque ferarum agitatores.
- 23 Item aduersus presumentes absolere à delictis incensuris delicta Bulla Cæna.

Prima referri potest ex Innocent. VIII. que illius est 13. in ordine, & incipit: Sicut bonus, aduersus fidei resignantes, vel permuantes beneficia: Ad incurrandam igitur hanc excommunicationem opus est vt resignatio, vel permutatio fiat extra curiam, & vltra duas dietas, & prætextu facultatis à Pontifice concessæ, cum tamen nulla concessa sit. Quod non procedit in resignationibus simpliciter factis, quia hæc facultate Pontificia non indigent, sed in resignationibus in fauorem certæ personæ, vt bene aduertit Fillucius tr. 1. c. 6. q. 5. ad finem. n. 90. Bonac. disp. 2. q. 4. p. 8. num. 4.

Hæc excommunicatio comprehendit primò resignantes, & resignarios, modò sit Episcopo inferioris, nam Episcopis coràmque superioribus interdicitur Ecclesie ingressus. Secundo admittentes huiusmodi resignations. Tertio notarios rogantes, seu instrumentum resignacionis conficientes. Quarto testes interuenientes prædictæ fictioni, modò omnes concilij fiat huius sceleris, vt tradunt Fillucius, & Bonacius supra.

2. Secunda excommunicatio quoad obligationem præcedenti similis continetur in Bulla Leonis X. incipiente: Dudum per nos, vt refert Vuald. in excommunicationib. non referuatis, n. 43. Fillucius tr. 1. q. 8. q. 1. ad finem: cuius materia est prædicare, vel priuatim docere indulgentias S. Marie ad populum obtineri à secularibus posse, visitantibus Ecclesias Religiosorum privilegiorum. At hæc constitutio, vt nota: Bonacina 1. 3. de censur. disp. 2. quæst. 8. p. 10 non reperitur in Bullario, & à paucis refertur, idèoque credendum est eius obligationem cessasse.

3. Tertia quæ est Leonis X. in privilegij Minorum, refertur aduersus Fratres, & Moniales S. Clare, eo quòd Bulla Cruciatæ, aliisque concessionalibus vtantur absque licentia suorum Superiorum: prout refertur à Vualdo in excommunicationib. non referuatis n. 42. Fillucius d. tract. 1. q. cap. 8. quæst. 1. r. Sed cum non continetur in Bullario, neque communitè ab aliis Doctoribus refertur, indicium est eius cessasse obligationem.

4. Quarta est ipsius Leonis X. in Bulla Vnionis, aduersus Fratres reformatos Ordinis S. Francisci, transfuentes ad non reformatos, & aduersus ipsos recipientes, nisi capitulum provinciale iudicet minus malum esse dimittere Reformatum ad non reformatos, quam inter Reformatos retinere, quod ratio iudicare potest. Vt videre est apud Sorbum in additionib. ad collectio. verbo Conuentuales Fratres num. 2.

5. Quinta continetur in Bulla Leonis X. quæ incipit: Inter multiplices, & est 9. in ordine illius Pontificis, aduersus impugnantem montem Pietatis constitutum iuxta formam ab ipso Leone X. præscriptam. Inquit enim Pontifex. Omnes autem Religiosos, & Ecclesiasticos, ac secularis personas, qui contra præsentis declarationis, & sanctionis formam de cetero prædicare, seu disputare verbo, vel scripto ausi fuerint, excommunicationis lætæ sententia pœnam privilegio quocunque non obstante incurrere volumus.

Materia huius excommunicationis est prædicare, vel disputare scienter, & ex malitia contra montem Pietatis, afferendo verbo, vel scripto non esse licitum, nec pietatis conformem. Comprehenditque tum religiofos, tum quilibet alias personas Ecclesiasticas in quolibet ex his actibus delinquentes. Sed an comprehendat secularis laicos? Variant Doctores. Nam Fillucius tract. 1. cap. 7. quæst. 7. num. 1. 2. negat, eo quòd munus prædicandi, vel disputandi Ecclesiasticis tantum competat, non secularibus. Neque obest illa dictio secularis, nam vt inquit Fillucius, non est apposta ad ampliandam dispositionem, sed ad distinguendum Ecclesiasticas personas à religiofis, quæ etiam Ecclesiasticæ sunt. Sed longe verius est secularis laicos comprehendere. Vt docuit Bonacina tom. 3. de censur. disputat. 2. quæst. 4. punct. 2. numero 4. in fine, idèoque Pontifex post religioforum, & Ecclesiasticarum personarum expressionem secularium mentionem fecit, vt secularis laicos comprehenderet; alias si solum secularis Ecclesiasticos comprehendere voluisset, frustra secularium personarum meminisset post expressionem religioforum, & Ecclesiasticarum personarum. Nam in illis verbis Ecclesiasticarum personarum absque vilo addito satis intelliguntur omnes personæ Ecclesiasticæ secularis, siquidem necessariò à religiofis distingui debebant. Neque obest quòd secularibus laicis non competat munus prædicandi, quia satis est quòd munus disputandi competere possit. Præterquam quòd esto laici verbo, & solemniter prædicare nequeant, ac scripto, & priuatim præstare aliquando potest.

6. Sexta est Iulij II. in Bulla incipiente: Exponi, aduersus Fratres S. Francisci de Paula, recipientes religiofos Minores de Obseruantia, absque licentia Pontificis. Ad idem est ea excommunicatio, quam tulit Paulus III. in Bulla quæ incipit: Romani, edita anno 1537. & Iulius III. in Bulla incipiente Officij, edita anno 1550. Et Sixtus V. in Bulla incipiente: Pro ea, edita anno 1586. aduersus Capucinos recipientes Fratres Minores de Obseruantia, absque Pontificis facultate, vel licentia suorum Provincialium in scriptis obtenta, & contra ipsos Fratres Minores præsumentes se ad dictam Congregationem transferre, absque præfata licentia. Sed de transitu ad alias religiones qua ratione interdicitur sic satis diximus tract. 16. de statu religioso, disp. 4. p. 16.

7. Septima continetur in Bulla Pauli II. quæ est 2. huius Pontificis in ordine & incipit: Chem omnibus iudicis, aduersus delegatos Pontificis concedentes alienationem bonorum Ecclesiasticorum fieri in damnum Ecclesie; & aduersus dolo, & procurantes huiusmodi alienationem. Verba Pontificis

Erh. de Castro, Sum. Mor. Pars V. l.

sunt: Si quis autem commissarius, vel delegatus conscientia sua prodigus in grauaem, aut detrimentum Ecclesie per gratiam, aut timorem, vel sordes alienationi consenserit, aut decretum, vel auctoritatem interposuerit, inferior quidem Episcopo sententiam excommunicationis incurrat, Episcopus vero, aut superior ab executione officij per annum nonerit se suspensum. Is vero qui dolo, vel fraude, aut scienter in detrimentum Ecclesie alienationem fieri procurauerit, aut qui per sordes, vel impressionem alienationis decretum extorserit eisdem excommunicationi subiciatur, à qua nisi per Romanum Pontificem non possit absolui.

Hæc constitutio duplicem partem continet, alia spectat ad iudices auctoritatem alienationi præstantes, alia respicit procurantes prædictam fieri alienationem. Qua parte hæc constitutio iudices spectat non comprehendit quoscunque, sed tantum commissarios, & delegatos sedis Apostolicæ ad examinandas causas pro alienatione bonorum Ecclesiasticorum requisitas constitutos. Hi igitur si humanis respectibus gratiæ, vel timoris ducti, vel donationibus, aut promissionibus allekti in grauaem, aut detrimentum Ecclesie alienationi bonorum Ecclesiasticorum consenserint, vel decretum, seu auctoritatem interposuerint, excommunicationi subiciuntur. Notandum est verbum illud in grauaem, aut detrimentum Ecclesie: nam si ex alienatione hoc detrimentum non proueniat, tamen si Ecclesie utilis non sit, vel non seruentur solemnitates pro alienatione Ecclesiasticorum bonorum requisitæ, non est huic excommunicationi locus: vt aduertit Suar. disp. 2. 2. sect. 6. num. 4. Bonac. tom. 3. de censur. disp. 2. quæst. 5. punct. 5. numero 2. Sed an opus, sit vt alienatio re ipsa sequatur, vt iudices interponentes suam auctoritatem & decretum in excommunicationem incidant? Probabilius videtur necessarium esse, eo quòd dum alienatio non subsequitur, dici non potest consensus, auctoritas, vel decretum iudicis interpositum esse alienationi, sed alienationis conatus, & desiderio: quippe verbum illud interponere, vt ex Ambrosio Calepino constat, propriissimè significat comprobare auctoritatemque præbere. Ergo vt iudices suo consensu, & decreto alienationem comprobent, eique auctoritatem præbeant, necessarium est alienationem fieri. Sic tanquam probabile defendit Bonac. loco citato n. 4. tamen contrarium probabilius iudicet.

Si verò de procurantibus alienationem loquamur, est Fillucius tract. 15. cap. 7. quæst. 4. ad finem probabile reputet solos laicos comprehendere, verius est & laicos, & clericos etiam Episcopos comprehensos esse, quia dictio illa is verò vniuersalis est. Neque est vlla ratio, ob quam dispositio ad solos laicos restringatur, cum æquè Ecclesiastici, ac laici hanc alienationem procurare possint, in qua procuranda grauius Ecclesiastici quam secularis delinquant. Incurrunt verò in hanc excommunicationem, si dolo, vel fraude, vel scienter in detrimentum Ecclesie alienationem fieri procurauerint, vel per sordes, aut impressionem, hoc est per donationes, seu promissiones, vel importunas persuasiones decretum alienationis à dictis commissariis extorserint. Existimo autem procuracionem debere esse efficacem, & per quam alienatio subsequatur: nam cum hæc constitutio odiosa sit, strictè interpretanda est. Præterquam quòd superius diximus iudicium, consensus, decretum excommunicationi obnoxium, esse illud cui alienatio annectitur. Ergo quouiscque prædictum decretum extorqueas excommunicationi non subicietis.

Monent tamen bene Filluc. & Bonac. locis citatis excommunicationem laram contra iudices alienationi consentientes reseruatum non esse, ac laram contra procurantes dolo, vel fraude fieri alienationem, vel extorquentes per sordes, aut impressionem alienationis decretum reseruatum esse, vt constat ex illis verbis; A qua nisi per Pontificem absolui non possint.

Octaua refertur potest ex Pio IV. in Bulla 43. quæ incipit: Decet Romanum Pontificem, & fertur aduersus ministros status Ecclesiastici, qui multas & confiscationes, seu alias pœnas pro quibuscunque delictis soluendas, & lucendas in ciuitatibus, terris, locis Pontifici immediatè subiectis alteri quam Camere Apostolicæ applicant, nisi fortè ex Pontificis decreto, aut consuetudine applicatæ sint pro reparacionibus murorum, pontium, & maximè Ecclesiarum, piorum locorum aliisque rebus publicis, vel nisi sint multæ, & pœnæ debitæ in satisfactionem damni in vineis, agris, quia hæc pœnæ & multæ in ipsa constitucione excipiuntur.

Comprehendit hæc censura quoscunque rectores, præfides, iudices, aliosque ministros sedis Apostolicæ, qui Cameram Apostolicam prædictis multis, & pœnis defraudant alteri applicantes. Legatos verò etsi indignationem sedis Apostolicæ incurraut, probabile est censuræ non subici, & notauit Bonacina tom. 3. de censur. disp. 2. quæstio. 10. puncto 13. numero 3. & colligitur ex illis verbis: Inhibentes vniuersis, & singulis Legatis sub indignatione nostra, ac rectoribus, ac aliis supra dictis

M

dictis sub excommunicatione, aut suspensione à diuinis, aliisque arbitrio nostro penatis, eo ipso incurrendis. Vbi notandum est Legatis præceptum imponi sub indignatione sedis Apostolicæ, at rectoribus, aliisque ministris sub excommunicatione, aut suspensione.

Notanter dixi in principio referri posse, eo quod satis probabile sit in prædicta constitutione non contineri excommunicationem latam ipso iure. Nam cum Pontifex non absolute imponat excommunicationem, sed sub disunctione, vel excommunicationem, vel suspensionem à diuinis. Et cum non sit maior ratio quare potius excommunicatio, quam suspensio incuratur, efficitur nullam incursi, nam ad incursum censuræ necessaria est illius determinatio. Vti docuit Nauarr. capit. 27. numero 161. Vgolin. tab. 1. de censur. c. 20. §. 3. numero 4. Henrici. lib. 13. capite 32. numero 4. Sayrus lib. 4. capit. 7. numero 3. vbi plures refert, & colligitur ex leg. 3. Cod. de sententiis quas sine certa quantitate, ibi enim deciditur sententiam sine certa quantitate prolatam nullam esse, quia vt sic mandari executioni nequit. At censuram sub verbis alternatiuis prolata nihil certum, & determinatum exprimit. Ergo nulla est.

Dices cum Suar. disp. 3. de censuris sect. 2. numero 12. & Bonac. t. 1. disp. 1. de censur. g. 1. pun. 7. num. 1. & t. 3. de censur. disp. 2. q. 10. pun. 13. in fine, relinquere arbitrio delinquentis determinationem, sicuti cum iudex delinquentem pœna exilij, vel pecuniaria damnat, & confessarius penitentem iniungit orationem, vel ieiunium, ipsius arbitrio electionem remittit. Quod si ipse neutrum elegerit, vtraque ligandus erit, quia videtur esse ferentis intentio, ne eius dispositio frustranea sit.

Sed respondeo etiam hic modum ferendi sententiam sustineri posse in iis penatis, quæ per actionem distinctam à sententia mandari executioni debent, vt sunt pœna pecuniaria, exilij, ieiunij, orationis &c. ac suscipiendus non est in penatis, quæ ipsamet sententia executioni mandantur, vt sunt censuræ ipso iure latae: nam ex sententia vaga, & indeterminata nequit effectus determinatus oriri. Neque in censuris admittenda est electio delinquentis, Tum quia nemo eligit quod sibi nocuum est, nisi ad id compellatur. Tum præcipue quia vel illa electio præstantia est ante delictum commissum, vel post illud; Ante delictum commissum nemo tenetur determinare sententiam alternatiue latam; quia ea non ligatur: post delictum commissum non est locus electioni, cum ipsi delicto annexa censura debet, vt sit ipso iure lata, & non ferenda. Quocirca si in aliqua Bulla, vel sententia hic modus ferendi censuram reperitur, credendum est non esse censuram ipso iure latam, sed ferendam, præterque hunc sensum delinquentis eo ipso subiectus sit, & expositus excommunicationi, vel suspensioni incurrendæ, quam legislator determinauerit.

9 Nona excommunicatio continetur in Bulla Pij IV. incipiente: *In sacro-sancta*, aduersus Doctores, vniuersitatem, & alios habentes facultatem doctorandi, pernitentes aliquem gradu doctoris insigniri, vel cathedram ascendere, non præmissa fidei professione. Etenim Pius IV. in supradicta constitutione, obligat omnes Doctores, magistris, Regentes, & alios cuiusvis artis, ac facultatis professores siue clericos, siue laicos, siue regulares, qui in quibusvis vniuersitatibus, aut gymnasijs publicis, aut alijs lecturis ordinariarum aut exterraduanarum cathedram assequi, aut retinere obtinent, seu theologiam, canonicam, vel civilem censuram, medicinam, philosophiam, grammaticam, vel alias Liberales Artes vbiunque publice, vel priuatim profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere voluerint, vt ante hæc omnia fidei professionem faciant: quod decretum ita vniuersale est, vt ex declaratione sacre congregationis teste Capucino *super privilegia Mendicantium, verbo professio fidei*, notab. 4. censentur sub eo comprehendi docentes prima Grammaticæ, Arithmeticæ, Musicæ, & aliarum artium liberalium rudimenta. Et licet Rodrig. t. 2. qq. regular. quæst. 72. artic. 2. Fillucius tractat. 14. capit. 1. c. 1. num. 163. & quæst. 5. numero 174. censentur sic promotos ad cathedras, vel gradus absque præmissa fidei professione subiaci excommunicationi, aliisque penatis, quibus promouentes dicemus statim subiaci. Verius est solum pœnam nullitatis gradus, & promotionis incurere ipso iure, vt aduertit Sorbus in compendio priuilegior. Mendicant. verbo professio fidei, sub finem. Sanch. lib. 2. in decalog. cap. 5. num. 4. Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 10. p. 14. in fine.

Insuper decernit Pontifex omnes Doctores, Rectores, Superiores, seu facultatem habentes doctorandi qui præfatos promouerint gradu doctoris, Magistri, Licentiati, aut Bachalauri, seu ad cathedram, aut lectiones promoueri, aut obtentas retinere permiserint, non facta fidei professione excommunicationis sententiæ subiacere, si inferiores sint Episcopo, necnon priuationis omnium dignitatum, beneficiorum, & feudorum Ecclesiasticorum, & inhabilitatis ad illa, & ad alia in posterum obtinenda. Si autem Episcopi sint,

vel eorum superiores interdicitur Ecclesiæ affici. Porro vt hæc censuram incurant debent esse rectores, doctores, seu superiores illarum vniuersitatum, ciuitatum, oppidorum, vel locorum vbi sit promotio, ita vt iurisdictionem spirituales vel temporales ibidem habeant, vt colligitur ex illis verbis: Ne quem in vniuersitatibus, ciuitatibus, oppidis, vel alijs locis sibi in spiritualibus, vel temporalibus subiectis, aliter cathedras, aut alias lectiones retinere, conserui, vel ad gradus promoueri respectiue patiantur in virtute sanctæ obedientiæ, &c. & notauit Bonac. t. 3. de censur. disp. 2. q. 10. p. 14. num. 2.

Aduertit autem Sanch. dicto lib. 2. capit. 5. numero 4. quem Bonacina d. pun. 1. 4. in fine sequitur, hanc constitutionem in pluribus prouincijs, religionibus, & vniuersitatibus receptam non esse, neque vim obligandi habere. Cum passim videamus plures gradibus literarum insigniti, & ad cathedras ascendere, quin professionem fidei præmittant, quod nullatenus fieret, si huiusmodi Bulla recepta esset, vigeretque eius obligatio.

Decima refertur in Bulla Pij IV. quæ incipit: *Superna pro uidentia*, aduersus eos qui per se, vel per alios se intromittere in officijs notariatum venditis, aut vendendis per Cameram Apostolicam, vel notarios ea ementes vxare præsumunt. Comprehendit hæc excommunicatio qualis communitates, collegia, & alias quasuis particulares personas, Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, Potestates, Officiales, Iudices, & Commissarios, qui quouis quatuor colore, ingenio, vel prætextu, audeant, seu præsumant se vltimus in eisdem notariatum officijs tam per Cameram venditis, quam deinceps vendendis, ac alijs præmissis, vel eorum interpretatione, ac originalibus scripturis officia huiusmodi, ipsorumque notariatum præiudicium concernentibus per se, seu eorum cancellarios, seu secretarios, aut scribas, vel alium, seu alios intromittere, aut de illis quomodolibet disponere, seu notarios illa pro tempore ementes molestare, perturbare, vel impedire, aut contra eos procedere. Aduertit communitates, & collegia, vt tales sunt excommunicatione non affici, bene tamen quoad personas particulares ibidem delinquentes. Deinde aduertit Legatos, & Vicelegatos, esto excommunicationi subiacentur, non tamen pœnis arbitrio thesaurarij imponendis, quibus reliqui omnes Legatis inferiores subiacentur, vt colligitur ex ipso textu, & notauit Bonac. tom. 3. de censur. disputat. 2. quæst. 10. pun. 11. in fine.

Vndecima continetur in Bulla eiusdem Pij IV. incipiente: *In sublimi B. Petri solio*, aduersus maiorem Penitentiarium, & officiales Penitentiarie, se intromittentes in expeditionibus prohibitis in dicta Bulla. Pius namque IV. se officiales sacre Penitentiarie limites iuxta potestatis excedere, modum præscriptis obseruandum sub excommunicatione, aliisque penatis in hæc verba. *Auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus pro tempore existens maior Penitentiariorum, ac eiusdem Penitentiarie regens, conciliarius, procurator, ac alij quicumque eius officiales, & ministri de eorum omnium, qua infra scriptis capitulis, & prohibitionibus continentur concessione, commissione, & expeditione penitus cessare debeant. Et in primis summus Penitentiarium abstinere à commutatione vltimarum voluntatum, & earum derogationibus, necnon ab annionibus perpetuis, & suspensionibus, ac translationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, & applicationibus vnus beneficij alteri beneficij, & illarum confirmationibus. Item à concessione iuris patronatus, seu presentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis illud concedere possit. Similiter abstinere à licentijs extorrandis extra pro monialibus ex quacunque causa, necnon à declaratorijs pro religiosis propter vim, & metum, qua ingressi religionis, vel emissionis professionis sibi illam fuisse præstantiam, quando post emissionem huiusmodi susceperunt sacros ordines in religione, etiam si assertur quod eisdem vi, & metu durantes illos susceperunt: in illis autem casibus declaratoria ipsa committantur Ordinario loci, & vocato Priore monasterij in quo fuerit emissio professio, & nunquam in curia, etiam si pars, & res præsentis essent. Nec concedat religiosis licentias standi extra propter infirmitatem, & similia impedimenta, nec etiam pro subuentione parentum, aut pupillorum, vel aliorum consanguineorum, nisi obtenta licentia superiorum; & in facultatibus pro religiosis eisdem transtendi de ordine ad ordinem etiam in casibus à iure permissis apponatur semper clausula. Quod perpetuo ibidem in clausulo domino famulari retineatur. Apostatus vero abolitionem non concedat, nisi ea lege expressa, vt statim ad claustrum proprij ordinis redeant, vel ad alium ordinem transtentur aequalis, vel altioris obedientiæ, vt ibi perpetuam vitam agant. Nec illis, aut alijs predictis indulgeatur, vt beneficia Ecclesiastica obtinere, vel illis vniuersitatibus deseruire, aut alijs etiam de superiorum suorum licentia extra claustrum quoquo modo degere valeant. Similiter*

non concedat commisionem alienationum, vel permutationum, aut assignationum, aut illarum confirmationum de bonis Ecclesiasticis infra que dicitur, si in euidem, pro rebus quarum redditus annuus summam viginti ducatorum auri de Camera excedat. Et commisiones huiusmodi semper Ordinario loci, & alteri personam in dignitate Ecclesiastica constituta committantur, etsi de ipsius Ordinarii interesse, & preiudicio agatur, tunc loco ipsius committatur Metropolitanus, & si nonnulli Metropolitanus perineat Ordinario viciniori: & nunquam similes concedantur commisiones, quando agitur de alienatione iurisdictionum, vel iurisdictionum ad Ecclesiam quous modo pertinentium. Præterea ne Ordinarii in corrigendis subditorum excessibus impediatur, & delicta impunita remaneant, non concedat absoluciones, vel mandata de absolvendo ab homicidiis, vel aliis grauibus delictis etiam occultis pro quibus de iure civilis pena capitalis imposita sit (preterquam in foro conscientie duntaxat.) In reliquis vero minoribus, & leuioribus excessibus, de quibus tamen delinquens non fuerit citatus, vel iniquitus committere possit Ordinario, ut imposita illi pena eius arbitrio cum etiam in foro fori absoluat, ipsi quoque ab executione ordinum, si secum super irregularitate dispensatum fuerit similiter eius arbitrio suspendat. Episcopus autem, vel eorum superioribus, aut aliis Prelatis sedis Apostolicæ immediate subiectis, & quibusvis personis in terris Ecclesiæ, & nullo minus in Vrbe delinquentibus, ab aliquibus delictis extra forum conscientie absolucionem minime concedere possit. Cautum etiam Penitentiarium, ne in absolucionibus à simonia reali, vel conuentionali etiam occulte unquam concedat, ut ipsi simoniae perpetua beneficii quibus simoniam commiserunt, seu pecunias, vel alia pro illis accepta, aut fructus exinde post commissam simoniam perceptos in toto, vel in parte retinere possint, quinimo in absolucionibus huiusmodi apponatur clausula. Quod uterque ad beneficium super quo fuit commissæ simonia perpetuo inhabilis existat. Et insuper homicida voluntario, etiam alias canonicè absoluto avaris ministrum, aut a censum ad superiores ordines, & restitutionem, aut reuocationem beneficiorum, quibus ipso iure quis priuatus, vel priuandus sit concedere minime valeat. Nec minus litteras de promouendo ad sacros ordines, & etiam ad primam consistoriam a quocumque Catholico Antistite, nisi allegetur iusta causa, propter quam ab Ordinariis suis promoueri nec ab eis, aut eorum officialibus litteras dimissorias obtinere valeant, & tunc concedi possint à quocumque ordinario, vel pro eo Pontificata exarante, etsi causa allegata falsa fuisse deprehendatur, sic promoti ab executione ordinum per suos Ordinarios suspendi, vel illa etiam perpetuo priuari possint. Similiter idem Penitentiarium non concedat absoluciones sacramento nisi ad effectum agendi duntaxat. Nec dispensationes matrimoniales in forma gratuita, sed semper committantur Ordinariis, prout alias fieri consuevit. Nec concedat religiosis licentiam suscipiendi gradum doctoratus, vel magistrum contra statuta Ordinum, nisi ex aliqua probabili causa, & nisi de licentia suorum Superiorum. Nec absoluciones à fructibus inuadibilibus perceptis ratione intrusionis in beneficio, vel ob non promotionem, aut alium tituli defectum etiam in foro conscientie, nisi facta restitutione fructuum huiusmodi. Nec etiam absoluciones concedat pro usurata iurisdictione, vel violata libertate Ecclesiastica etiam in foro conscientie, nisi cum clausula, satisfactio prius de damnis, & expensis parti læsæ. Neque facultates testandi iuxta formam quinterni simpliciter, sed cum clausula, dummodo non supra summam centum ducatorum etiam ad prius causas, aut pro seruientibus. Religiosis vero etiam extra claustrum, etiam ex Apostolica dispensatione degentibus facultates testandi nullo modo concedantur. Et insuper non confirmet gesta per Ordinarios, aut alios inferiores illis de iure communi non concessa, nec suppleat eorum defectus. Minus etiam dispenseat super atate promouendorum ad sacros Ordines de iure requisita. Nec tempus Prelatis ad manus consecrationis suscipiendum à iure statutum ultra tres menses, & terminum anni Recloribus parochialium Ecclesiarum, & aliis quibusvis ad sacros etiam presbyteratus ordines suscipiendos à iure, aut in fundatione beneficiorum quomodolibet constitutum extra casus à iure permisso ultra sex menses minime prorogare valeat. Et ultra premissa obtineat ab expeditionibus quibuscumque, que sibi per litteras suarum facultatum expressè non conceduntur, nisi aliis de iure communi in casibus de quibus agitur Ordinario concessa reperiantur. Nec suffragetur præteritus consuetudinibus, seu styli, aut quasi possessionibus ipsius maioris Penitentiarium, & prædecessorum suorum in similibus concedendis, etiam si consuetudo, aut stylus, vel quasi possessio huiusmodi per litteras facultatum suarum generaliter approbata reperiantur. Volumus insuper, quod officium sacre Penitentiarie sede Apostolica vacante in omnibus, & singulis que ad forum fori quomodolibet pertinent penitus, & omnino conuiescant. Quodque ea tantum pro animarum salute expedire valeat que forum conscientie respiciunt. Restrictus inuadentes modernè, & pro tempore existentis maioris Penitentiarium in virtute sanctæ obedi-

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

tie, ac regenti, correctoribus, scriptoribus, procuratoribus, reuisoribus, sigillatoribus, aliisque Penitentiarie officialibus quibuscumque sub nostre indignationis, & excommunicationis late sententiæ, necnon priuationis, & amissionis iurium huiusmodi, & aliorum officiorum, & beneficiorum quorumcumque per eos obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, aliisque grauioribus nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio infligendis, & applicandis penis. Nec de concessionibus, & expeditionibus sibi per presentes interdicitis præmissorum tenore, etiam præterea quorumvis privilegiorum, & indulgentiarum eis quomodolibet concessorum se intromittere quoquo modo audeant, seu presumant. Deinceps quascumque concessiones, gratias, aut expeditiones deinceps ab eodem officio Penitentiarie contra presentium tenorem (quod absit) pro tempore emanatas, etiam si illis afferatur vice vocis oraculo, ac de mandato nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis speciali, & expresso factis fuisse, nullas nihilominus, & inualidas, ac extortas, & surreptitias esse, & censeri, nemini que suffragari posse. Et ita per quoscumque iudices, &c.

Placuit præter morem nostrum huius Bullæ tenorem referre, ut omnibus notum sit quæ Penitentiarium summo interdicitur. Ex illius verbis constat quæ sit materia huius censuræ, & quas personas comprehendat.

Duodecima continetur in Bulla eiusdem Pij IV. incipiente: *Vniuersi greges Domini*, aduersus procuratores officij correctoris Cancellariæ Apostolicæ, & litterarum minoris iustitiæ, seu contradictoriam que se intromittete presumunt in causis sibi interdicitis in dicta Bulla. Insuperque priuantur officijs, & beneficiis obtentis, ac inhabiles redduntur ad illa, & alia in posterum obtinenda, aliisque penis arbitrio Pontificis subiacentur. Correctori autem non excommunicatio, sed indignatio Pontificia indicitur, ut constat ex illis verbis; distinctus inhabereas profato, ac pro tempore existentis Correctori sub indignationis nostræ; Procuratoribus vero presentibus, furoris sub excommunicationis late sententiæ, &c. Similis excommunicatio habetur in Bulla eiusdem Pontificis Pij IV. incipiente: *Inter multiples Pastoralis officij*, aduersus iudices, & notarios status Ecclesiastici se intromittentes in expeditionibus, decretis, & aliis in præfata Bulla interdicitis, quam Paul. V. in Bulla 71. que incipit: *Vniuersi*, confirmat quoad ea quæ ipsius constitutioni non aduersantur. Sicuti notauit Bonac. tom. 3. de censur. disputat. 2. qu. 11. p. 11.

Decimatercia habetur in Bulla Pij IV. incipiente: *Etsi Romanum Pontificem*, aduersus Nuncios, aliosque missos à Pontifice, ad Imperatorem, & Reges, Duces, aliosque Principes, si ab eis impetrent litteras, aut fauores ad dignitates à Romano Pontifice obtinendas. Comprehendit hæc excommunicatio omnes, & singulos quacunque dignitate, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel Cardinalitia præfulgentes missos à Romano Pontifice ad Imperatorem, Regem, Reginam, Duces, aliosque Principes sæculares, si ab aliquo eorum commendationes, preces, aut alios etiam vocales, aut in scriptis fauores ad aliquas Pontificias, aut alias dignitates sæculares, vel regulares, aut etiam Cardinalatus, vel alios honores, & officia Ecclesiastica consequendum, aut sibi, vel aliis consanguineis, & necessariis suis quoquo modo per ipsum Romanum Pontificem conferenda per se, vel alium, seu alios directè, vel indirectè quomodolibet ambire, vi procurare, nève illis etiam vltro sibi per Principem sponte oblati vi presumant, vel audeant. Quæ intelligenda sunt durante legatione. Nam illa finita cessat finis huius prohibitionis, qui est, ne negotijs sedis Apostolicæ occasione horum fauorum præiudicium irrogetur. Nota commendationes obtinendas esse ab illis Principibus apud quos à Pontifice Nuntij mittuntur, & in ordine ad consequendum aliquam dignitatem Ecclesiasticam, vel sæculem, aut alios honores, seu officia sibi, aut consanguineis, siue necessariis suis, hoc est affinitibus à Pontifice conferenda. Nam pro consecutione beneficiorum, officiorum, & honorum ab alio, quàm à Pontifice nulla est prohibitio, secuti non est, si non sibi aut consanguineis, vel affinitibus, sed amicis commendationem obtineant. Extenditur prædicta prohibitio, etiam si sponte oblati vrantur. Cui prohibitioni non aduersatur si Principi has commendationes motu proprio præstant non contradicant, quia contradictio non precipitur, sed solum prohibetur commendationum pro-uratio, illarumque usus.

Decimaquarta habetur in Bulla eiusdem Pij IV. que incipit: *Cum eius*, aduersus iudices, & gubernatores status Ecclesiastici, qui licentiam concesserint quoquo modo tormenta ignea vulgo *arcabures* breuioris mensuræ duorum palmorum deferendi, retinendi, vendendi, emendi, aut quouis alio titulo recipiendi, & aduersus eos qui prædicta arma prætextu dictarum facultatum deferunt, vel retinent. Hanc constitutionem sub eadem pena excommunicationis, & suspensionis à diuinis Pius V. in Bulla que incipit: *Cum viues*, confirmauit, extenditque ad eos, qui in statu Ecclesiastico

M 2 fasul

facultatem concedunt etiam ad brevissimum tempus deferendi cultellos, pugiones, & quodlibet aliud armorum genus breuioris mensuræ trium palmorum, & contra eos qui præfata arma prætextu dictarum facultatum deficiunt, vel retinent. Qui verb ex malitia ea deferrent, est graviter puniendi sunt, censuræ tamen suspensionis, & excommunicationis prædictæ non subiciuntur.

15 Decimaquinta continetur in Bulla eiusdem Pij IV. quæ incipit: *Benedictus Deus*, adversus Tridentini glossatores. Pontifex namque, ut Decreta Concilij sincerè observentur, inhibet omnibus tam Ecclesiasticis, quam laicis Prælati sub interdito ab ingressu Ecclesiæ; ahis verb sub excommunicatione lata sententiæ, ne glossas, annotationes, scholia, vllumve omnino interpretationis genus super ipsius Concilij Decretis quocunque modo edant, aut quicquam quocunque nomine, etiam sub prætextu maioris Decretorum corroboracionis, aut executionis, aliõve quæstio colore stantur, absque Pontificis facultate. Hæc constitutio intelligitur de editione glossarum, annotationum, & scholorum ex proposito facta, non autem de ea quæ incidenter fit, & in ordine ad aliam materiam exactis us explicandam: ut bene aduertit Suar. *disp. 2. q. 2. sect. 7. num. 12.* Bonac. *tom. 3. de censur. disp. 2. q. 2. p. 17. ad num. 2.*

16 Decimasexta sumitur ex Bulla Pij V. quæ incipit: *Santissimus Dominus noster*, & lata est adversus magistratus, iudices, & gubernatores iurisdictionem habentes in quavis parte mundi, qui illustrissimum Cardinalem supremæ Inquisitionis mandatis, & præceptis sanctæ Inquisitionis officium spectantibus, non obediunt. Sub hac autem excommunicatione non comprehenduntur Reges, Comites, & Barones, alique Principes seculares ab alio supremo Principe iurisdictionem non accipientes. Nam hos rogat Pontifex, non præcipit.

17 Decimaseptima continetur in Bulla Pij V. cuius initium est: *Si de præcedenda*, adversus eos qui Inquisitores, & Episcopos officium Inquisitionis exercentes, aliõque sancti officij ministros, denunciatores, accusatores, aut testes in causa Fidei occiderint, verberaverint, detulerint, seu perire fecerint, quive Ecclesias, aedes, aliãve res sue publicas sue privatas Officij, aut ministrom expugnaverint, inuaserint, incendierint, expulserint, aut libros, literas, autoritates, exemplaria, regilla, protocolla, exempla scripturas, aliãve instrumenta sue publicæ, sue privatae vbiunque posita combulerint, & diruperint, siue interuenterint, seu ex incendio, & direptione, aut alio quocunque modo illa exportauerint, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione etiam inimicos sue capiendi, sue comburendi, siue supplicandi causa fuerint, siue res, aut personas seruati, defenctive prohibuerint, quive carcerem, aut aliam custodiam seu publicam, seu priuatam effugerint, vinculum extraierint, seu emiserint, capiendum prohibuerint, captumve eripuerint, receperint, occultauerint, seu facultatem effugiendi dederint, seu iusserint id fieri, qui cæstum, concursumve fecerint, siue ut aliquid prædictorum fieret, siue alias auxilium, consilium, vel fauorem præstiterint, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extrachus, missus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effectum, succisum, direptumve, nullum denique damnum re ipsa fecerint; nihilominus hic sit anathemate præsentis canonis ligatus. Ex his constat auxiliatores, consiliarios grauius in hac constitutione, quam causas principales puniri, siquidem hi ob attentatam vexationem quousque damnum inferant; non ligantur excommunicatione, bene tamen consiliarij, & auxiliatores, ut ex verbis relatis Bullæ constat. Illud aduerte prædictas actiones præstandas esse in odium sancti Officij; nam si ob aliam causam Inquisitorem eiusve ministros vexes, & non quia munus exercent Inquisitionis, huic excommunicationi non videtur locus.

18 Decima octaua sumitur ex Bulla Pij V. quæ incipit, *Exigit*: ibi enim excommunicatio, & suspensio à diuinis indicitur adversus omnes, & singulos quacunque auctoritate, etiam Cardinalicia fulgentes, qui collegibus & deputatos fabricæ sancti Petri occasi, ne ipsius fabricæ aus fuerint molestare, secus si ob aliam causam molestiam inferant, ut bene aduertit Bonacina *de censur. tom. 3. disput. 2. quest. 2. punct. 2. num. 3.* probatque ibidem hanc censuram perpetuam esse.

19 Decimanona colligi poterat secundum probabilem sententiam ex Bulla Sixti V. quæ incipit: *Cæli, & terra creator*, quæ est adversus incantatores, & iudiciarios: nam cum ibi confirmetur omnia decrta, & pœnæ iuribus antiquis lata, & in aliquibus videantur huiusmodi excommunicari, maxime *cap. 1. causa 23. quest. 5. & cap. aliquant. 26. quest. 5.* & in Bulla 17. Ioann. XXII. quæ incipit, *Super illius*. Et in Bulla 7. Leonis X. quæ incipit: *Superna dispensationis*, efficitur ex Bulla Sixti V. excommunicatos esse. Ceterum est hoc probabile se probabilius est nullam excommunicationem ipse iure latam esse adversus præfatos diuinatores. Vei

probauit *tract. 17. de vitis oppositis religioni. punct. ult. ubi que supradictis canonibus satis feci.* Quod docet præter Authores: ibi relatos Tolet. *lib. 1. cap. 40. numero 3.* Fillucius *tract. 4. cap. 6. q. 1. num. 97.* Bonac. *1. 3. de censur. disp. 2. q. 2. punct. 3. ad num. 1.*

Vigesima sumi potest ex eiusdem Sixti V. Bulla, quæ incipit: *Effronum*, quæ lata est adversus castitatem abortum. Sed hæc constitutionem Gregor. XIV. in Bulla incipiente: *Sedes Apostolica pia maior*, temperavit, tum ne excommunicatione à Sixto imposta relaxata esset, tum ne comprehenderet abortum factum inanimati, sed tantum animati. Cum verb dubium est, an fetus animatus sit, vel non, excommunicationi non est locus, quia expressè Sixtus V. postulat abortum sequi. Comprehendit hæc excommunicatio non solum ea usantes abortum, sed auxilium, consilium, vel fauorem prædicto crimini præstantem, dummodo abortus re ipsa fuerit subsequutus: sicut hæc latius tradunt Sayrus *lib. 3. c. 9. num. 2. 1.* Fillucius *tract. 14. cap. 6. q. 9.* Bonacina *1. 3. de censur. disp. 2. q. 2. punct. 10.*

Vigesima prima continetur in Bulla Gregorij XII. incipiente: *Omni cerè studio*, quæ est aduersus eos qui Agnos Dei benedictos depingunt, vel sic depictos vanales proponunt, vel retinent. Pontifex namque ob reuerentiam debitam his Agnos sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda interdicit, ne quisquam siue vir, siue femina secularis, siue Ecclesiasticus etiam regularis ordinis sit, & quocunque gradu, conditione, statu, nomine, dignitate, & honore præcellat, Agnos Dei per Pontificem benedictos depingere, inficere, minio notare, vel autem, aut colorem aliquum imponere, vel quidquam aliud superinducere, neque depingi, aut minari facere, nec illos vanales proponere, seu tenere quous prætextu, qualibet de causa audeat, sed eos albos, & mundos decet, ac reuerentè à cunctis haberi, deferri, & custodiri.

Hæc excommunicationem extra curiam Romanam estimam Fillucius *tract. 14. cap. 6. quest. 8. numero 93.* non esse receptam, vel consuetudine abrogatam esse; passim enim cenentur Agnos Dei depicti, quos tamen non est venisime ex licentia Pontificis depictos esse. Ex suppositione verb quod hæc constitutio vires obnuat, excommunicationi subicitur quia ex malitia Agnos Dei benedictos depingit, deaurat, seu alique illis colorem imponit, vel quicquam superinducit. Secundo qui mandat prædictas actiones fieri. Ex eo autem quod Agnos Dei liquefacias, & iterum conficiat reliquias Sancto, tum permixtos in hanc excommunicationem non incidit, quia illa non est Agnos inuestio, sed confectio, & dissolutio. Ut notauit Bonac. *1. 3. de censur. disput. 2. quest. 2. punct. 2. num. 3.* Tertio qui præfatos Agnos benedictos vanales proponeret. Quod intelligendum est de venditione simoniaca, qualis esset, occasione benedictionis vendantur, vel plus vendantur. Secus si ratione solius materiæ ex quo conficiuntur, vel ratione laboris, & expensarum in illis confectendis, vel Roma asportandis venditio fiat, quia nullum verbum est in dicta constitutione, ex quo colligi possit prohiberi venditionem, quæ alias simoniaca non est. Ut notauit Sanchez *lib. 2. in decalog. capit. 23. numero 29.* Bonac. *tom. 3. de censur. disput. 2. quest. 2. punct. 29. numero 3.* tametsi contra sentiat Azor. *1. p. lib. 9. capite 9. q. 4.* & incidat Fillucius *tract. 14. cap. 6. quest. 8.* quatenus non solum permittit venditionem, cum ex licentia Pontificis facta sunt. Quarto excommunicat Pontifex qui eos sic depictos retinet, subintellige ad vendendum: nam esto peccatum nosse depicti sint, eos postmodum retinere nullum est peccatum: non enim præcipit Pontifex eos destrui, ut bene aduertit Sanchez *lib. 2. decalog. cap. 23. num. 3.* Bonac. *disp. 2. q. 2. p. 29. num. 4.*

Vigesima secunda continetur in Bulla Pij V. edita Kalend. Nouemb. anno 1567. quæ incipit: *De salute gregis*, adversus taurorum, aliarumque ferarum agitationem. Considerata namque Pontifex spectacula, vbi tauri, & fere in circu, vel foro agitantur à pietate, & charitate Christiana aliena esse, prohibet sub excommunicationis, & anathematis pœnis ipso facto incurrendis omnibus & singulis Principibus, etiam si regali, vel imperiali dignitate præfulgeant, in suis prouinciis, ciuitatibus, terris, oppidis, & locis hæc spectacula, vbi taurorum, aliarumque ferarum bestiarum agitationes exercentur fieri permittant. Militibus quoque cæteris alijs personis, ne cum tauris, & alijs bestiis in præfatis spectaculis ipsi tam pedestres, quam equestres congrederentur, interdicit. Quod si quis ibi mortuus fuerit Ecclesiasticus præcipit carere sepultura. Clericis quoque tam regulariibus, quam secularibus beneficia Ecclesiastica obtinentibus, vel in sacris ordinibus constitutis sub excommunicationis pœna, ne eidem spectaculis intersint, prohibetur, omnibusque obligationes, iuramenta, & vota de hac taurorum agitatione, etiam prætextu honorandi Sanctos, cassant, & annullant.

Prædictam constitutionem Pij V. temperavit Gregor. XIII. die 25. Augusti, anno 1575. ne procedat in laicis, & equitibus

ibus Ordinum militarium, dummodo in diebus festiis tantum non agitentur, & prout sum fit ab eis ad quos spectabit, ne alicuius mortis, aut grauis damni periculum libet, reliquis in suo robore permantibus.

Postmodum Sixtus V. anno 1586. sciens Salmanticæ constitutionem Pij V. & Gregor. XIII. non obseruari, alioque Magistris, & Theologos, iurisque ciuilibus Professores, non solum in agitationibus taurorum se ostentare, sed insuper aulos esse docere clericos in sacris constitutos prædictis spectaculis interessentes, nullum reatum committere, Episcopo Salmanticæ eni decretum misit cuius initium est: *Venerabili fratri*, quodque ad verbum refert Ioann. Gutier. lib. 1. canon. quest. cap. 7. num. 3. quo prædictam abusum damnat, & Episcopo Salmanticæ præcipit etiam vt Delegato sedis Apostolicæ coherceat.

Denique Clemens VIII. die 13. Ianuarij, anno 1596. ad instantiam Philippi II. Hispaniarum regis, cuiusque oratorem Antonium Phellex Dacem sustulit omnes excommunicationes, atque anathemata, cæterisque pœnas in literis Pij V. & Gregor. XIII. contentas, quoad omnes in illis expressos in regnis Hispaniarum dumtaxat, Monachis, & Fratribus mendicantibus, cæterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti regularis exceptis, easdemque Pij prædecessoris literas ad terminos iuris communis reducit, Itaque ne in huiusmodi agitationes taurorum festis diebus fiat, & non nisi prius prouiso per eos ad quos spectat, ne inde alicuius mortis quoad fieri possit sequatur: prout latius referunt Gutier. dicto cap. 7. in fine. Rodrig. 1. 3. q. 9. regul. q. 68. art. 2. Villalob. tract. 12. diffi. 2. num. 3. & alij.

Ex prædictis decretis aliqua colligunt Doctores vt certa, alia sub dubio. Primum certum est agitationem taurorum per se licitam esse dummodo pericula non amentia magistratibus emittatur, vt plerumque emittantur conl. tuis facultatis locis, quod congressurum facile confugere possint, & omnibus voce præconis montis aut tauri exitum, vt in iura recipiant, diligenterque adhibita ne fenes. pueri, feminæ, mente capti, claudij infirmi in eo loco vbi tauri agitantur sunt adfint, quia scelus his periculis, ludus ille nullam malitiam continet, aliis nec Gregor. XIII. nec Clemens VIII. illum permittere. Sicuti tractat Nauar. in sum. cap. 15. num. 8. Ioann. Gutier. lib. 1. canon. q. 9. cap. 7. num. 9. Man Rodrig. 1. 3. q. 9. regul. q. 68. art. 1. Henric. de Villalobos 2. p. sum. tract. 12. de homicidio diffi. 20. num. 6.

Secundum est certum festis diebus peccatum mortale esse tauris in circo, vel in foro agitare, quia hoc prohibitum est magistratibus à Pio V. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, neque derogatum est à Gregor. XIII. & à Clemene VIII. sed potius ab eisdem confirmatum, vt aduertit Nauar. dicto cap. 15. num. 9. Gutier. cap. 7. numero 10. Man Rodrig. 1. 2. sum. capite 71. numero 1. Villalobos d. tract. 12. diffi. 20. numero 10. Nec refert an festum sit ex iure communi, an ex speciali constitutione, consuetudine, & voto alicuius loci, dummodo dies festissimus sit: vt aduertit Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 3. num. 306. Villalobos numero 11.

Hanc conclusionem temperant Nauar. cap. 15. numero 10. Ludouic. Lopez in suo instructoria. p. cap. 70. Bonac. disp. 2. de censur. quest. 4. p. 7. num. 12. ne procedat in agitatione taurorum ita moderata, vt ex ea sequi probabiliter non possint nocuentia personalia mortis, vulneris, ossium rupturæ: sicuti si præcis cupidibus agitentur, aut cornibus colligatis quia cessat ratio finalis, ob quam hæc constitutio lata est, nempe ob vitandas mortes ex prædicta agitatione frequenter contingentes, vt in poemio dicitur. Ex quo iumentum est ratio finalis legis. Argum. leg. fin. ff. de hæredibus instituendis. Et confirmatur, nam recte communi sententia, & vii populi Christiani tormentum in quibus de periculo grauis damni prouidentur licita sunt, tamen si cap. 1. de tormentis fuerint absolute prohibita ob mortes hominum, & animarum pericula ibi contingentia, quia præstita ea moderatione cessat ratio finalis prohibitionis, Ergo idem est dicendum in præfenti. Ex qua doctrina excusant Nauar. dicto cap. 15. num. 20. Bonac. dicto 1. 3. de censur. disp. 2. q. 4. p. 7. num. 12. Stephan. Dauila 2. p. de censur. cap. 1. dub. 4. Religiosos, & Clericos in sacris agitates vitulos etiam manuculos in atrio, claustris, vel agro, vel illorum agitationi interessentes, quia cessat periculum mortis, vel grauis damni.

Hæc tamen limitatio mihi non probatur, sicuti nec Ioann. Gutier. dicto cap. 7. num. 3. quia Gregor. XIII. agitationem taurorum permittit, prouiso per eos ad quos spectabit, ne exinde alicuius mortis quoad fieri possit sequatur, & hæc permissio non obstante prohibet, ne diebus festis agitentur. Ergo agitati taurorum etiam reuocis periculis diebus festis illicita est. Præterquam quod est ex agitatione taurorum præcis cupidibus, aut cornibus colligatis non ad æquale periculum, ac si cupidibus integris liberi, & expediti agitentur: nihilominus periculum perfectè non vitatur, cum possint homines in altum leuare, & in terram proicere, pe-

Ferò, de Castro, Sum. Mor. Pars V. l.

disibusque conculcare. Adde agitationem taurorum diebus festiis non tantum prohiberi ob damna quæ inde prouenire solebant vitanda, quàm ob honorem festorum, quæ diuinis laudibus, piisque operibus, non autem huimodi ludis celebrari, & honorari debent.

Hoc autem intelligendum est, si in circo, vel foro agitentur nam si extra forum, vel circum agitati fiat libera iugendi tauris facultate relicta, non est locus huic prohibitionis: quæ de causa communiter diebus festis agitantur tauri per plateas, & calles ciuitatis chordis longis pedes, vel cornua ligati absque villo serupulo: vt tradit Nauar. cap. 15. num. 18. Gutier. cap. 7. num. 14.

Tertio certum est extra Hispaniam omnes magistratus, & Principes agitationem taurorum permittentes in diebus festis excommunicatione ipso facto lubici. Sæculares verò agitates, si ibidem moriantur priuati Ecclesiastica sepultura tamen si sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ recipiant, quia hæc priuatio in pœnam delicti commissi apponitur est. Clericos verò regulares interessentes agitati taurorum in circo, vel in foro præstita etiam die feriali pœna excommunicationis affici. Et idem est de clericis beneficium Ecclesiasticum habentibus, aut in sacris ordinibus constitutis. Quæ omnia constant ex motu Pij V. & Gregor. XIII. At in Hispania omnes pœnæ quoad omnes prædictos abrogatæ sunt Monachis, & Fratribus mendicantibus, cæterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti regularibus exceptis, vt constat ex decreto Clementis VIII.

Quarto est certum præsentiam his decretis prohibitam debere esse ex proposito, & à Conuictis, & ex qua absolute denominetur quis interesse prædicto spectato: quare si per accidens, & quasi per transennam taurum agitati videas, non est locus huic prohibitioni. Vt aduertit Ioann. Gutier. lib. 1. canon. q. 9. cap. 7. num. 42 & 43. Villalobos dicta d. diffi. 20. num. 14. Bonac. 1. 3. de censur. disp. 2. q. 4. p. 7. num. 2. Et idem est, si ira è longinquo videres, vt prudentis arbitrio ceteri non posses interesse: non enim vitus vitæque prohibetur, sed vitus ex quo interesse illis spectaculo is denominis: vt tradit Bonac. supra. Auila 2. p. de censur. cap. 5. disp. 1. d. v. 4. conel. 3. & 4. Quod si in fenestra aliqua fori occulte adfint facie cooperta, & vultibus mutatis, existimat Auila supra te non peccatum mortaliter, quia non est assilientia, ex qua statui clerica: opus probium proueniat, cum non agnoscat ibi clericum adesse. Sed contrarium meritò docuit Gutier. dicto cap. 7. num. 38. Bonac. disp. 2. q. 4. p. 7. num. 2. Rodrig. 2. p. sum. cap. 7. num. 3. & tom. 3. q. 9. regular. q. 68. artic. 6. vers. nec minus. Tum quia prohibitio absoluta est, tum quia grauius scandalum, & indecentiam prædicta assilientia nata est generare, & de facto generat is qui simulatorem agnoscunt: Hæc sunt quasi certa.

Sed dubio autem est, an omnes Religiosi etiam nullo ordine insigniti sint, sub constitutione Gregor. comprehendantur? Affirmat Man. Rodrig. 1. 3. q. 9. regul. qu. 68. artic. 2. & cap. 71. sum. numero 4. Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 3. num. 306. Bonac. tom. 3. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 7. num. 7. Tum quia quilibet religiosus clericus regularis nuncupatur. Tum quia Clemens VIII. in suo Decreto excipiens religiosos non vitus fuit nomine Clerici, sed absolute dixit Monachis, & Fratribus mendicantibus, cæterisque cuiuscunque ordinis, & instituti regularibus exceptis. At sub nomine monachis, fratris, regularis continetur religiosus, tamen nullo ordine insignitus sit. Nihilominus verius existimo sub dictis constitutionibus non contineri religiosum nullo ordine insignitum, quod docuit Villalobos d. tract. 12. diffi. 20. numero 16. quia textus prohibitionem indicens non ne Clericorum regularium vitus est: at esto in decreto fauorabili sub nomine clerici comprehendantur religiosi, non tamen in decreto potestati, & odioso vt est præfens, quod debet restringi. Adde si Pontifex veller omnes regulares comprehendere, vt quid addidit illam particulam Clerici, apertum enim suam intentionem exprimeret illa dictione omnia, & solum exprimens regulares. Signum ergo est solos regulares ordine insignitos voluisse comprehendere. Neque obest decretum Clementis VIII. quia illud decretum non inducit nouam obligationem, sed quæ lata erat constitutio Pij, & Gregorij aduersus religiosos in suo robore relinquit. Quocirca intelligendum est de monachis, fratribus, & regularibus, qui clerici sunt. Ex his à fortiori inferuntur moniales sub hoc Decreto non comprehendendos quia nullatenus sunt Clerici regulares. Et tradit Bonac. disp. 2. q. 4. p. 7. numero 10. Villalobos diffi. 20. num. 17. tamen contra sentiat Auila 2. p. capite 5. disp. 1. dub. 4. conclus. 6.

Illud est certum notitios sub nomine regularium in hoc Decreto non comprehendendi, quia proprie, & stricte non sunt regulares, sed regulares esse intendunt: vt tradit Bonacina dicto punct. 7. num. 9. Item neque Equites militarium ordinum, etiam si minoribus ordinibus fuerint insigniti: quia expressè excipiuntur in dicta Bulla Gregorij, & notant relati Doctores. Canonici verò regulares, & fratres Clerici Ordinum

num militarium sine dubio comprehenduntur, quia verè sunt regulares; vt notauit Rodrig. q. 68. art. 4. Villalobos tract. 12. diffie. 20. in fine. Bonac. disp. 2. q. 4. p. 7. num. 9.

Secundum dubium est quibus clericis secularibus extra Hispaniam interdicta sit assistentia taurorum agitationi? Constat ex Bulla Pij V. & Gregorij omnes & singulos qui beneficium Ecclesiasticum habuerint, vel factis fuerint initiati? Sed an sufficiat beneficium, rametsi exiguus reditus habeat? Non conueniunt Doctores. Nam Srephan. Dauia de censur. 2. part. capite 5. disputat. 1. dub. 4. conclus. 7. negat sufficere, quia prædictum beneficium, ac si beneficium non esset reputatur, cum ad horas Canonicas recitandas non obliget. Sed oppositum censo verus cum Bonacina tom. 3. de censur. disputat. 2. quest. 4. punct. 7. numero 5. quia beneficium ex quo non rediturum verum beneficium est. Et licet sufficiens non sit ad inducendam obligationem pensum horarum singulis diebus recitandi, non inde inferri potest insufficientis esse ad obligandum, ne his spectaculis beneficiarius assistat, quia recitatio horarum est beneficiarij munus, ob cuius exercitium beneficiarius ex fructibus beneficij alitur, quia beneficium datur propter officium. Si igitur beneficij fructus insufficientes sunt ad beneficiarium alendum, beneficium insufficientis est ad obligandum beneficiarium ad continuam horarum recitationem. Quæ ratio nullatenus procedit in priuatione abstinendi ab his spectaculis, quæ solum ob indecentiam clericalis status inducitur. Et confusio, quodlibet beneficium quantumvis exiguum sufficit, vt beneficiarius fori privilegio gaudeat, vt omnes fateantur. Ergo etiam sufficiens erit, vt beneficiarius spectaculis indecentibus priuetur, quia vtrumque scilicet privilegium, & prohibitio ob eandem causam nempe ob honorem status clericalis inducitur. Notanter dixi extra Hispaniam, nam in Hispania solum Clericis regularibus hæc assistentia interdicta est: nam Clemens VIII. in suo Decreto loquens de Clericis, inquit: Clericos verò seculares beneficia Ecclesiastica obtinentes vel sacris ordinibus, seu in Ecclesiastica dignitate constitutos in dictis Hispaniarum regnis existentes, per præsentem monemus, & exhortamur in Domino, &c. Non igitur præcipis, sed consulit. Tertium dubium est, an excommunicatio, quæ clericis beneficia habentibus, vel in sacris constitutis extra Hispaniam iniungitur, & in Hispania clericis regularibus sit ipso iure lata, vel per iudicem ferenda? Affirmat esse latam ipso iure Fillucius tract. 1. 4. capite 7. quest. 8. num. 123. motus illa dictione copulatiua, *similiter prohibemus sub excommunicationis pena*, quæ denotat penam excommunicationis similem esse præcedenti, quæ ipso iure lata erat aduersus Principes, & communitates permitteutes in suis prouincijs, terris, & locis taurorum agitationem, sed longè verius est non esse latam, sed ferendam per iudicem. Vt docuit Ludouic. Lopez. in instructor. conscient. 2. punct. capit. 31. quest. 4. Gutier. lib. 1. canon. 99. cap. 7. numero 17. Petr. Nauar. lib. 2. de restit. capite 3. numero 304. Rodrig. tom. 2. sum. capit. 71. numero 4. Auila de censur. 2. p. capit. 5. disputat. 1. dub. 4. Bonacina tom. 3. de censur. disputat. 2. quest. 4. punct. 7. numero 3. Villalobos 2. p. sum. tractat. 12. difficultat. 20. numero 3. Nam illa verba *sub excommunicationis pena*, non sunt censuræ ipso iure late: ex dictione autem illa copulatiua *similiter prohibemus*, id non colligitur, quippe hæc non referuntur ad penam excommunicationis, sed ad prohibitionem, hoc est sicut Principibus, & magistratibus prohibitum est, ne in suis terris, & locis agitationem taurorum permittant, sic clericis, & religiosis assistere prohibetur. Si autem Pontifex vellet, vt sub eisdem penis prohibitio fieret, id exprimeret dicens. *Similiter prohibemus sub eisdem penis positis*. Quinimò addens *sub pena excommunicationis*, neque exprimens latæ sententiæ, manifestè indicauit non esse ipso iure latam, sed ferendam. Adde hanc applicationem benigniorem esse, quæ in decreto penali semper præferenda est.

- 23 Vigefimatertia continetur in Bulla Censuræ Domini aduersus præfumentes absoluerè delinquentes à censuris incurfis ob delicta in Bulla Censuræ Domini contenta. Inquit enim Pontifex. Quod si fortè aliquis contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueazis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumperint, eos excommunicationis sententiâ innodamus, quæ excommunicatio seruata non est, vt probauimus hac disputat. pun. 22. & videri potest Bonac. disp. 1. de censur. q. 22. pun. 3.

DISPUTATIO IV.

De Suspensione.

AMETSI hæc vox Suspendio, strictè & in rigore sumpta, significet incertitudinem, vt probat Ambros. Calepio. verbo *suspensio*: ac ex iuris Canonici interpretatione translata est ad significandam priuationem cuiusvis actionis, & officij, iuxta Clement. *cupientes verbo suspensio de pena*, vbi prohibitio ab officio aduocationis, & notariæ suspensio nuncupatur: & in Trident. sess. 22. c. 10. de reformat. Episcopus prohibens notariis, ne sua officia exerceant suspenditur dicitur suspensionis. Hæc tamen acceptio latissima est, vt pote communis tam actibus secularibus, quam Ecclesiasticis, strictius sumitur pro prohibitione exercitij spiritualibus annexi, vt in cap. *quasi sum. cap. fin. de cohabit. clericor. & mulier.* ex stenti enim in peccato mortali, adus sacri prohibentur. Verum in præsentibus suspensio non ita late sumitur, sed pro prohibitione exercitij potestatis Ecclesiasticæ, & secundum hanc acceptiorem eius naturam, causas, & effectus enodabimus.

PUNCTVM I.

Quid sit suspensio, & quotuplex.

- 1 Definitur suspensio, & qualiter ab alijs censuris differat.
2 Clerici tantum afficiuntur suspensione.
3 Triplex est suspensio, & declaratur hac diuisio.

Multiplicem definitionem Doctores suspensioni assignant: ea est clarius, breuior, magisque recepta, quam tradunt communiter Doctores, Nauar. cap. 27. num. 14. Suar. 5. de censur. disp. 2. sect. 1. num. 2. Sayrus lib. 4. thesaur. cap. 1. num. 13. Auila de censur. 3. p. disp. 1. dub. 1. Henric. lib. 13. cap. 31. num. 2. Coninch. disp. 5. dub. 1. Bonac. 1. disp. 3. de suspens. pun. 1. num. 2. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 3. cap. 1. Gaspar. Harado tract. de suspens. difficult. 1. Videlicet suspensio est censura Ecclesiastica, qua minister Ecclesiæ formaliter impeditur ne functiones Ecclesiasticas exerceat, aliquæ potestate vtatur. Dicitur censura Ecclesiastica, iuxta Textum in cap. *quarenti*, de verbor. significat. quia est pena medicinalis. Et secundum hanc partem conuenit suspensio cum excommunicatione, & interdicto, siquidem omnes sunt censuræ, & functiones Ecclesiasticas impediunt. Differunt verò ab illis, & ac omnibus alijs quæ non sunt proprie censuræ, vt ab irregularitate, depositione, & degradatione in modo quo his omnibus priuat. Nam excommunicatio esto priuat ministrum Ecclesiæ: ne functiones Ecclesiasticas exerceat, aliæ potestate vtatur: hoc enim solum est quatenus hæc functiones Ecclesiasticæ sunt quædam cum fidelibus communicationes, à qua communicatione exclusus est excommunicatus: at suspensio his functionibus priuat, non quatenus participant rationem communicationis, sed quatenus sunt vltus alicui potestatis Ecclesiasticæ proueniens ab officio, vel beneficio. Insuper excommunicatio pluribus priuat, quàm suspensio, vt de se constat: extenditurque non solum ad Ecclesiasticas personas, sed ad laicos, secus suspensio. Ab interdicto autem differt, quia interdictum priuat receptione aliquorum sacramentorum, Ecclesiastica sepultura, & officij diuinis, à quibus suspensus priuatus non est. Deinde esto interdictus priuatur administratione sacramentorum; non priuatur illa quatenus est vltus cuiusdam spiritualis potestatis, sed quatenus est communicatio quædam, & quasi cooperatio illius. Vnde vt notant Doctores teste Suarez disputat. 2. 5. sect. 1. numero 5. interdictus priuatus est, ne possit alicui sacre functioni interesse, non solum exercendo spirituali iurisdictionem, sed nec cooperando ei, aut ministrando aliquo modo, cum tamen suspensus non priuatur illo ministerio, quod laicus exercere potest in Missæ sacrificio, aut sacramentorum administratione. Et hinc oritur alia differentia suspensionis ab interdicto, sicut ab excommunicatione, nam interdictum sicut excommunicatio afficit quamlibet personam fideliem; at suspensio requirit necessariò esse personam Ecclesiasticam, hæc enim sola est quæ potest Ecclesiasticam functionem exercere.

Aliquibus Doctoribus placet sub persona Ecclesiastica comprehendi feminas religiosas, quibus iurisdictione spiritualis commissa est, vt Abbatis, & Priorissis; hæc enim posse suspendi ab officio propria suspensione docuerunt Nauar. cap. 27. num. 151. & 158. & § 7. num. 159. Henric. lib. 13. de excommunicat. cap. 31. numero 2. Filluc. lib. de censur. 11.